

Programma van toetsing onderbouw schooljaar 2026-2027

Klas 2 havo

Tips vóór de toets

1 rust

De hele week op tijd naar bed en slaap minimaal 8 uur. Houd je ook vooral niet in de ochtend of in de avond. Pak alles juist heel relaxed aan. Je begint dan veel uitgeruster aan de toets.

2 beweging

Zorg dat je tussendoor genoeg beweging krijgt en ga lekker naar buiten! Maak een stervig wandeling in het bos, langs het strand of ga naar het park bij je in de buurt. Smul de frisse lucht op en schud je hersenen los.

3 ontbijt

Ontbijt goed, want dit zorgt ervoor dat jij je beter kunt concentreren. Eat niet meer of minder dan je normaal doet. Als je te weinig eet, is je maag te leeg. En op een lege maag presteer je minder goed. Bovendien is een rommelende maag in de toets een erg vervelend. Als je te veel eet, dan moet je al dat eten verteren. Daardoor werken je hersenen weer minder.

4 schrijf op

Ben je nog zenuwachtig voor het maken van de toets? Schrijf dan voor jezelf op wat je er nog aan vindt. Dat kan enorm oplichtend! Dit kan onderzoek bij je dat kinderen die hun angst voor zichzelf opschrijven, 5% hoger kunnen scoren op de toets.

meer tips en extra oefenen? kijk op www.junioreinstein.nl

5 Praat erover

Praat met anderen over de toets. Wat denken anderen van je? Wat vragen komen in het toets? Zo krijg je voor jezelf meer duidelijkheid en zul je minder zenuwachtig zijn.

Tijdens de toets

7

Trak op de dag van de toets klaren aan die lekker zitten. En niet te vergeten, neem je pantoffels mee! Trek ze aan tijdens het reizen van de toets. Dat is pas heerlijk ontspannen werken.

8

Heb je pauze? Zorg voor beweging en schud je handen en voeten flink los! Daarnaast maak je je hoofd lekker los. Je kunt ook je klagenoties een beetje schouder- of hoofdmassage geven. Laat je af natuurlijk ook even masseren.

9 blijf kalm

Maak de toets niet te vlug, want je maakt dan sneller fouten. Je hebt echt alle tijd om de toetsen, vragen en eventueel de moeilijke antwoorden door te lezen. Soms is het juiste antwoord gemakkelijk te vinden. Door rustig en goed te lezen, zul je het juiste antwoord sneller vinden.

11

Probeer bij moeilijke antwoorden eerst zelf het antwoord te verzinnen. Kijk dan pas of dit antwoord er tussen staat.

12 sla even over

Raak niet in paniek als je een antwoord niet weet. Sla de vraag over en kijk er later nog eens naar. Het is wel op dat je de vraag ook overstaat op het antwoordblad, mocht doorapart bijkijken.

15 vul alles in

Vul alle vragen in, ook al weet je het antwoord niet. Als je van de vier moeilijke antwoorden iets moet kiezen, dan heb je in elk geval 25% kans dat je gegeven antwoord goed is. Dat is altijd beter dan 0%. Controleer ook altijd je antwoorden! Een danktoetje is snel gemaakt.

9

Eet gezonde tussendoortjes, daardoor blijf je tijdens de hele toets scherp. Je kunt het best een beetje, een handje notjes of roosteren monnen. De energie die je lichaam daaruit haalt, zorgt ervoor dat je concentratie blijft. Eet geen zoete tussendoortjes. Die zorgen ervoor dat je dork- en concentratieverrezen wordt verlaagt. Misschien mag jij wel karamel kauwen? Dit schijnt goed te zijn voor je concentratie. Let er wel op dat je suikervrij kauwen kunt.

13 twijfel je?

13

Twijfel je aan een gegeven antwoord? Zet er dan een kruisje voor en kijk er later nog eens naar. Je kunt dan bekijken of je het nog steeds eens bent met je gegeven antwoord. Maar doe dit niet te vaak, want meestal is het eerst gegeven antwoord het goede antwoord.

meer tips en extra oefenen? kijk op www.junioreinstein.nl

Na de toets

16 praat erover

Wat vond je van de toets? Wat vond je makkelijk of juist moeilijk? Praat erover met anderen. Laat het je ouders, opa, oma of klasgenoten weten. Door er met anderen over te praten, deel je je ervaring en gevoel. Op die manier ontlaad je jezelf.

17

Zit de toets erop? Ga het lekker vieren! Ga met vrienden en vriendinnen spelen, bewegen of andere spelletjes doen. Je kunt ook lekker een film kijken. Je hebt je best gedaan en dat mag echt wel beloond worden.

vier het!

18 de uitslag

De uitslag komt vanzelf wel, ga er niet op wachten. Leg je focus ook vooral niet te veel op wat de uitslag van de toets zou moeten zijn. Je hebt je best gedaan en dat mag meer dan dat kun je echt niet doen!

samen-gevat

Blijf in jezelf geloven, dan komt alles goed! Wees niet zenuwachtig! Het is maar een toets. Zie het als een gewone opdracht zoals je die bij een normale les krijgt.

meer tips en extra oefenen? kijk op www.junioreinstein.nl

Beste leerling,

In de onderbouw maak je toetsen die meetellen voor je overgangscijfer. In dit document kun je lezen welke toetsen je per vak krijgt, wat de weging daarvan is en in welke periode de toets gegeven wordt. Ook zie je welke hulpmiddelen toegestaan zijn. Er kunnen ook formatieve toetsen worden gegeven, die geven je een beeld hoe je ervoor staat, wat beheers je al en wat moet je nog leren? Deze formatieve toetsen tellen niet mee voor je overgangscijfer en zijn daarom geen onderdeel van het PTO.

Leeswijzer PTO-boek

Schooljaar: Het huidige schooljaar waarin de groep leerlingen gaan werken aan dit PTA.

Vak: Het betreffende vak waar dit PTO op van toepassing is.

Leerweg: De schoolsoort

Leerjaar: Het huidige leerjaar van de leerlingen

Vorm: In deze kolom wordt de toetsvorm aangegeven.

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO = mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/practicumverslag

HD = handelingsdeel: verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

Duur: De tijd die je krijgt voor deze toets

Weging: In deze kolom wordt aangegeven hoe zwaar de toets meetelt voor het bevorderingsgemiddelde. Je vindt de overgangsnormen in de schoolgids.

Omschrijving: Hierin wordt de inhoud of het onderwerp van de toets, praktische opdracht enz. aangegeven.

Hulpmiddelen: Hierin worden de toegestane hulpmiddelen beschreven. Bij een toets moet je alle hulpmiddelen zelf meenemen (met uitzondering van atlas)

Herkansing: Hierin wordt per toets, praktische opdracht enz. aangegeven of dit onderdeel herkansbaar is volgens de herkansingsregeling.

Afnamemoment: Hierin wordt de periode aangegeven waarin toetsen, praktische opdrachten enz. afgenomen worden.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: aardrijkskunde

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
SO Topografie	40	1	Topografie Europa	Geodriehoek	Halverwege periode 1
PW H4	50	2	Hoofdstuk 4 duurzaamheid	Geen	T1
PO Water	80	1	Schriftelijk PO Water Afrika	Laptop	Halverwege periode 2
PW H3	50	2	Hoofdstuk 3 Water	Geen	T2
PO Steden	135	1	PO Stadsplanning	Laptop, knutselmateriaal, theorieboek	Halverwege periode 3
PW H2	50	3	Hoofdstuk 2 Steden	Geen	T3
SO H1	40	1	SO H1 Steden paragraaf 1 t/m 4 + vaardigheden	Geen	Halverwege periode 4
HD			Landschapsexcursie op de fiets rond Spaarndam		
PW H1	50	3	Hoofdstuk 1 Landschappen	Geen	T4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel: verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een
maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: Biologie

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
SO	45	1	SO T1 b1 t/m 4 + LO2 + practica		P1 september
PW	50	2	T1 b1 t/m 6 + LO 2 - 3 (+ vragen practica)		TW1
PW	45		PW thema 2 b 1 t/m 4 + 7		P2 november
PO		1	kookopdracht		P2 eind november
PW	50	2	PW thema 3 b1 tm 6		TW2
SO	45	1	SO genetica: stambomen, monohybride, intermediair		P3 februari
PW	50	2	PW T5 Geneticaboekje en evolutie (T5 b4+5)		TW3
PW	45	2	PW T4 b 1 t/m 4, 6, 7 + SOA		P4 april
PW	50	2	PW T6 b1 t/m 6 + waterkwaliteit + samenhang vwo exoten		TW4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: BEELDENE VORMING

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
PO proces			1 verslaglegging COMPOSITIE opdrachten: schetsen, forgraferen, druktechnieken	dummy, foto-, druk- en schetsmaterialen	periode 1
PO proces			1 verslaglegging opdrachten PROJECTIE en 3D: brainsstorm, schetsen, experimenten film en 3D	dummy, 3D- en filmmaterialen	periode 2
PO			1 kunstwerk PROJECTIE en 3D	verschillende materialen, analoog en digitaal	periode 2
PO proces			1 verslaglegging 2D TECHNIEKEN: mensverhoudingen schetsen & schilderen, vorm & restvorm lino, sjabloon	dummy, schildermaterialen	periode 3
PO proces			1 verslaglegging experiment: expressionisme, kubisme, surrealisme	dummy, schildermaterialen	periode 4
PO			1 kunstwerk 2D keuze	canvas, papier, schildermaterialen	periode 4

Legenda

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

** Bijv T1 = toetsweek 1
of halverwege P1.
Waar mogelijk een
maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: Duits

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
SO Kapitel 1	30 min	1x	Berlin	nvt	Halverwege P1
PW Kapitel 1	50 min	3x	Berlin	nvt	Toetsweek 1
SO Kapitel 2	30 min	1x	Hamburg	nvt	Halverwege P2
PW Kapitel 2	50 min	3x	Hamburg	nvt	Toetsweek 2
Luistertoets	25 min	2x	luistervaardigheid	nvt	Begin P3
SO Kapitel 3	30 min	1x	München	nvt	Halverwege P3
PW Kapitel 3	50 min	3x	München	nvt	Toetsweek 3
SO Kapitel 4	30 min	1x	Wien	nvt	Halverwege P4
Projekt Bundesländer	2 x 45 min	1x	Poster over een Duitse deelstaat in tweetallen	internet, plaatjes meenemen	Halverwege P4
PW Kapitel 4	50 min	4x	Wien	nvt	Toetsweek 4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1
of halverwege P1.
Waar mogelijk een
maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: Engels

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
PW	50'	2	Unit 1 + irregular verbs		T1
PW	45'	2	Unit 2 + irregular verbs + kunnen toepassen van reeds opgedane kennis voorgaande Units		december
MO	15'	2	Mondeling		T2
LV	zoals aangegeven in Woots	2	Luistertoets	laptop, koptelefoon	midden periode 3
PW	50'	3	Unit 3 + irregular verbs + aanvulling Unit 4 + kunnen toepassen van reeds opgedane kennis voorgaande Units		T3
PW	45'	3	Selectie Unit 4 + irregular verbs + aanvulling uit Unit 5 + kunnen toepassen van reeds opgedane kennis voorgaande Units		eind periode 4
PW	50'	3	Leestoets	woordenboek	T4

* Bij unit toetsen ook irregular verbs leren

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel: verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een

maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: FRANS

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
SO	40	1	Hfdt.1 deel 1		week 38
PW	50	2	Hfdst. 1 helemaal + leestekst van hfdst. 1		T1 week 41
SO	25	1	hfdst. 2 deel 1 + luistertoets hfdst. 1		week 51
PW	50	2	Hfdst. 2 + leestekst hfdst. 2 +herh, voca hfdst. 1 F-N		T2 week 3
SO	40	1	Hfdst. 3 deel 1 + être, avoir en ww. op -er herhalen		week 6
PO	10	0	vlog		week 10
PW	50	2	Hfdst. 3 + leestekst van hfdst. 3 + ww. Herh. Voca hfdst. 2 F-N + ww. herhalen + getallen + vragen boekje		T3 week 11
PW	40	2	Hfdst. 5 + leestekst van hfdst. 5 + luistertoets van hfdst. 5 + herh. gramm. + herh. Voca hfdst. 3 F-N		week 17
pw	50	2	hfdst. 6 + leestekst hfdst. 6 + herh. gramm. + herh. voca hfdst. 5 F-N		T4 week 24

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: Global Citizenship

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
PO	nvt	1	Culture	nvt	p1
PO	nvt	1	Poverty and human rights	nvt	p2
PO	nvt	1	sustainability	nvt	p3
PO	nvt	1	Make a Documentary	nvt	p4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een
maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: geschiedenis

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
PO	nvt	2	Minidocumentaire Beleg van Haarlem	nvt	September
PW	50	2	Nederlandse opstand	Geen	tw1
SO	45	1	Herhaling vaardigheden brugklas	Geen	oktober
PO	nvt	2	Project Slavernij	nvt	november december
PW	50	2	de 17e eeuw	geen	tw2
PW	50	2	Franse Revolutie	Geen	tw3
SO	45	1	Vaardigheden: standplaatsgebondenheid en feit/mening	geen	mei
PW	50	3	Industriële Revolutie en -ismes	Geen	tw4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een
maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2 **Levensbeschouwing**

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
PO (Portfolio)		2	Ethiek - een introductie		P1/P3
PO		4	Ethisch Probleem (presentatie)		P1/P3
PW		4	Schoonheid en uiterlijk		P2/P4
PO		4	Communicatie (presentatie)		P2/P4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1
of halverwege P1.
Waar mogelijk een
maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: LO

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
p1 participatie	135	10	domein spel en atletiek	nee	gehele P1
p2 participatie	135	20	domein spel en zelfverdediging	nee	gehele p2
p3 participatie	135	30	domein turnen en dansen	nee	gehele p3
p4 participatie	135	40	domein spel en atletiek	nee	gehele p4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een

maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: Natuurkunde

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
SO	40	7	Vaardigheden 3 & 4 (Eenheden Omrekenen)	-	Halverwege P1
PW	50	15	H1 (Natuurwetenschappen) en H2 (Stoffen) + Vaardigheden 2, 3, 4 en 12	Rekenmachine	T1
SO	40	7	H4.1 t/m H4.3 (Elektriciteit & Schakelingen) + Vaardigheden 7 + 8	Rekenmachine + Laptop	Halverwege P2
PW	50	15	H4 (Elektriciteit) + Vaardigheden 2, 3, 4, 7, 8 en 12	Rekenmachine	T2
SO	40	7	H5.1 en H5.2 (Beweging) + Vaardigheden 2, 3, 4 en 12	Rekenmachine	Halverwege P3
PW	50	15	H5 (Beweging) + Vaardigheden 2, 3, 4, 12 en 13	Rekenmachine	T3
PO	8 wk	7	Labjournaal (alle practica ingevuld & nagekeken). Inleveren vóór aanvang eindproefwerk	-	Inleveren voor aanvang eindproefwerk
SO	40	7	Leren: Labjournaal (Practicum 1, 2 en 3) + Vaardigheden 1, 2, 3, 4, 12 en 13	Rekenmachine	Halverwege P4
PW	60	20	Leren: Labjournaal (alle practica + theorie) en Vaardigheden 1, 2, 3, 4, 12 en 13	Rekenmachine	T4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: Nederlands

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
PW	50	20%	Lezen 3/ taalverzorging	geen	T1
PW	45	0%	Grammaticacertificaat	geen	week 45/46 (P2)
PW	50	15%	Brieven aan personages	leesboek / werkblad	T2
PO	5 min. Per leerling	10%	Literaire mindmap/ presentatie	leesboek	week 9/10 (P3)
PW	50	20%	Leesvaardigheid	geen	T3
MO/PO		15%	Debat politieke partijen	Werkblad	week 19 (P4)
MO	10 min. Per leerling	20%	Leesdossiergesprek	leesdossier leerling	Voor T4
HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer		0%	leesdossier	leesdossier	week 22

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1

of halverwege P1.

Waar mogelijk een maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

VAK: Onderzoek & Ontwerpen

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
PO		1	workshop/cursus/training (lasersnijden / 3D printen / verbindingen / MicroBit / brainstormen / onderzoeken)		P1
PO		1	vooronderzoek Project 1		P1
PO		2	ontwerp en uitwerking Project 1		P2
SO		4	proces reflectie Project 1		P2
HD		0	portfolio pagina Project 1		P2
PO		1	workshop/cursus/training (lasersnijden / 3D printen / verbindingen / MicroBit / brainstormen / onderzoeken)		P2
PO		1	vooronderzoek Project 2		P3
PO		2	ontwerp en uitwerking Project 2		P3
SO		4	proces reflectie Project 2		P3
PO		0,5	portfolio pagina Project 2		P3
PO		1	workshop/cursus/training (lasersnijden / 3D printen / verbindingen / MicroBit / brainstormen / onderzoeken)		P3
PO		1	vooronderzoek Project 3		P4
PO		2	ontwerp en uitwerking Project 3		P4
SO		4	proces reflectie Project 3		P4
PO		0,5	portfolio pagina Project 3		P4

Legenda

SO = schriftelijke overhoring

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1
of halverwege P1.
Waar mogelijk een
maand.

Programma van toetsing Onderbouw 2026-2027

Studie: havo 2

Wiskunde

vorm toets*	duur (min)	Weging	omschrijving	hulpmiddelen	afnamemoment**
SO	20	5	H2.5 Oppervlakte van een driehoek	rekenmachine	begin P1
PW	50	15	H1 Rekenen met letters	geen	TW1
PW	45	10	H4 Procenten en diagrammen	rekenmachine	halverwege P2
PW	50	20	H1 Rekenen met letters + H3 Lineaire verbanden	rekenmachine	TW2
PW	45	10	H1 Rekenen met letters + H5 Kwadraten en wortels	rekenmachine	halverwege P3
PW	50	10	H5 Kwadraten en wortels + H6 Stelling van Pythagoras	rekenmachine	TW3
PW	45	20	H3 Lineaire verbanden + H7 Kwadratische vergelijkingen	rekenmachine	halverwege P4
PW	50	10	H2.6 Oppervlakte vierhoek H8 Oppervlakte, inhoud en vergroten	rekenmachine	TW4

Legenda

PW = proefwerk

SO = schriftelijke overhoring

MO= mondeling

LV = luistertoets

PO = werkstuk/portfolio/ practicumverslag

HD = handelingsdeel:verplicht onderdeel voldaan ja/nee, zonder cijfer

** Bijv T1 = toetsweek 1
of halverwege P1.
Waar mogelijk een
maand.